

nijski). Da, kot pričajo glasovi v javnosti, ni tak, kot bi moral biti, je pač tudi posledica tega, ker je jezikoslovno preslabo preiskan in se v šolah preslabo poučuje. Stilotvorne prvine te zvrsti so avtorju zlasti: modeli, vzorci, obrazci; težnja po preglednosti, kratkosti, jasnosti; čustvena nezaznamovanost izraznih sredstev, tipično strokovno izrazje, zgradba sporočila in časovna tipičnost. Referent je obravnaval še nekaj primerov konkretne rabe stilotvornih prvin in iskal korenine odklonom od sistema knjižnega jezika in od stilistične norme. — Tudi ta referat bi kazalo čim prej objaviti.

Referat *Martine Orožen* je omahoval med obravnavo tega, kar je narekoval naslov (Slovensko jezikoslovje o kulturi slovenskega jezika), in med podajanjem stilnih norm v obdobjih naše jezikovne in zlasti slovstvene zgodovine. Avtorica se je posvetila bolj temu drugemu in zlasti za starejša obdobja podala zanimiv pregled takih hotenj in usmeritev. Zaradi tega pa še zmeraj ni prikazano naše zlasti novejšje prizadevanje za kulturo slovenskega knjižnega jezika, ki je očitno ne le dovolj raznovrstno, ampak tudi obsežno, da bi lahko bilo (kot je bilo v načrtu) samo predmet natančne obravnave in ocene. Bo pač kdo drug moral odgovoriti na vprašanje, kaj je z našo sodobno praktično stilistiko (Breznik, Sovre, Kolarič, Bajec, Gradišnik, Moder, Toporišič, Urbančič, Pogorelec, Korosec, Trdinova... — da omenim najvažnejše); iz kakšnega koncepta izhajajo posa-

mezni avtorji, kako ustrezajo potrebam slovenske besede v sedanjem času, kakšen odmev imajo pri uporabnikih slovenskega knjižnega jezika, kaj bi bilo treba storiti, da bi pri vsem tem skoraj brezbrežnem pisanju dospeli do rešitev, ki bi nekako zedinile prizadevanja za učinkovito, lepo, svobodno in našo samosvojo slovensko besedo.

Poznavalcu slovenskega jezikoslovja ob celjskem razpravljanju o zvrsteh in kulturi slovenskega knjižnega jezika ni moglo uiti nadvse razveseljivo dejstvo, da so o perečih problemih slovenskega jezikoslovja dokaj enakopravno razpravljali ljudje iz vseh vrst naših ustanov (gimnazije, univerza, akademija znanosti, založniško podjetje Delo). V tem vidim začetek koristne aktivizacije čim širših slavističnih krogov pri razreševanju pereče problematike, in samo želeti je, da bi prišlo do večje tvorne odzivnosti na tako raziskovalno delo še pri naši prosvetni operativi — tem mostu, po katerem znanstvene in strokovne ugotovitve prehajajo med neposredne uporabnike teh spoznanj.

Popoldne so se udeleženci seminarja zbrali na celjskem slovenskem pokopališču (na Golovcu) ob grobu velikega slavista in slovenista Vatroslava Oblaka; o pomenu njegovega dela je govoril *Franc Jakopin* (prim. Celjski zbornik 1964, 145-51). V poznih popoldanskih urah so si slavisti ob strokovni razlagi ogledali še celjski muzej in študijsko knjižnico.

Jože Toporišič
Filozofska fakulteta v Ljubljani

SEMINAR JEZIKA IN LITERATURE ZA TUJE SLAVISTE V BEOGRADU

Seminarje nacionalnega jezika, literature in kulture, kot jih že sedem let zapovrstjo prireja Oddelek za slovanske jezike in književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, organizirajo tudi drugi slavistični centri v naši državi in drugod po slovanskem svetu. Beograd je letos svoja prizadevanja za kulturo jezika in literature v tujini združil v Mednarodnem slavističnem centru SR Srbije. V tej organizaciji sodelujejo ugledni slavisti vseh treh filozofskih fakultet na ozemlju Srbije, beograjske, novosadske in prištinske. Temeljna naloga centra je pospeševati slavistično znanost doma in na tujem, skrbeti za kvalitetnost lektoratov srbskohrvatskega jezika na tujih univerzah, sodelovati z domačimi slavističnimi središči, povezovati katedre s srbsko-

hrvatskim jezikom in literaturami v tujini ter posredovati izmenjavo študentov in mladih znanstvenikov med domačimi in tujimi fakultetami.

Lansko srečanje s tujimi slavisti je bilo prvo v novi organizacijski obliki. Center je organiziral tri skupine seminarjev. Aprila je bil seminar z 32 udeleženci profesorji in študenti slavisti pečujške učiteljske šole. V drugi skupini je 60 študentov višjih letnikov in mladih znanstvenikov iz 16 evropskih in ameriških držav poslušalo predavanja iz srbohrvatistike od 1. do 20. septembra. In končno je 28 tujih in domačih znanstvenikov od 14. do 20. septembra razpravljalo o aktualni jezikovni in literarnozgodovinski problematiki, deloma vezani na

vukovski kompleks. To posvetovanje je bilo vključeno v tradicionalni Vukov zbor.

Iz tujine so se sestanka udeležili Edward Stankiewicz iz Chicaga, Monica Patridge iz Notingham, Jean Descat iz Bordeauxa, Peter Brang iz Züricha, Karl Heinz Pollok iz Regensburga, znani prevajalec slovenske literature v nemščino Manfred Jaenichen iz Berlina, z Dunaja raziskovalec slovenskih koroških in hrvaških gradiščanskih dialektov Gerhard Neweklowsky, Sante Graciotti iz Milana, Božo Radović iz Padove, Lionello Costantini iz Rima ter Mile Tomić iz Bukarešte. Tuji udeleženci seminarja so v glavnem referirali o znanstveni aktivnosti slavistov in nalogah slavistike v svojih deželah. Med drugim je bilo zanimivo slišati, da je v Berlinu potrjena disertacija E. Müllerja *Die deutschen Lehnwörter im Slovenischen*, kar je poleg razprav H. Striedter-Tempsove in E. Schneeweisa v novejšem času že četrto delo o nemških izposojenkah v slovenščini oz. srbohrvaščini.

Predavanja profesorjev beogradske, novosadske in prištinske fakultete so obravnavala tematiko iz lingvistike (P. Ivić, Aktualni problemi srbskohrvatske dijalektologije; A. Peco, O proučavanju srpskohrvatskog akcenta u posleratnom periodu na Beogradskom univerzitetu; A. Mladenović, Međusobni odnos Mrkaljeve i Vukove azbučne reforme), s področja književnosti (V. Filipović, Vizija portreta u pesmi Desanke Maksimović; R. Ivanović, Proučavanje književnosti Kosova za poslednjih dvadeset godina; D. Živković, Problemi proučavanja srpskog romantizma; B. Novaković, O proučavanju srpskog realizma za poslednje dve decenije; Sl. Marković, Proučavanje naše književnosti od prvog svetskog rata do danas). O vprašanih znanstvene publicistike je predaval D. Vučenov (O periodičnim naučnim publikacijama za poslednjih dvadeset godina), o ljudski umetniški besedi pa so govorili Vl. Nedić (Rad na proučavanju narodne književnosti), M. Pantić (Rad na proučavanju predvukovske narodne poezije kod Jugoslovena) ter N. Kilibarda (Prikupljanje nezabilježenih narodnih pjesama i priča u nikšićkom kraju). Zanimivo je bilo tudi predavanje Milivoja Pavlovića *Jedinstvo shvatanja jezičkih manifestacija u delu Vuka Karadžića*.

Po tretjem dnevu v Beogradu se je seminar preselil v Vukove kraje. V Valjevu so si seminaristi ogledali vzorno urejeno gimnazijo in se poklonili številnim valjevskim žrtvam nemškega okupatorja. Konak valjevskega muselima, ki je januarja 1804,

tik pred prvo vstajo, dal na mostu čez Kolubaro obglaviti valjevskega kneza Aleksa Nenadovića in podgorskega kneza Ilija Birčanina, oba ljudska zastopnika, je danes muzej lokalne zgodovine. Popoldne smo obiskali 12 km od Valjeva oddaljeno vas Brankovino, rojstni kraj in zadnje počivališče znamenitih Nenadoviće. Slovesnost tega obiska je z branjem svojih pesmi povzdignila Desanka Maksimović, ki je tu blizu, v Gornji Grabovici rojena. Zvečer smo bili v Loznici na koncertu beogradskega madrigalistov.

Naslednji dan, 18. septembra, je seminariste sprejel dobro uro hoda od Loznice oddaljeni samostan Tronoša, kjer si je začetke pismene učenosti nabiral Vuk Stefanović, doma iz bližnjega Tršića. V samostanski porti je ohranjen grob Vukovega učitelja arhimandrita Stefana Jovanovića, ki je samostanu načeloval v letih 1792-99. Presenetljiva skromnost cerkvice, samostana, grobov znamenitih članov samostanske družine in pa preprostost Vukovega šolanja, vse to vzbuja občudovanje in globoko spoštovanje večno živega ljudskega duha. Izza teh zidov je nastopil svojo težko, a obenem sijajno pot v svet ubog podrinski pastirček Vuk, ki je ob Kopitarjevi pomoči postal znameniti kulturni delavec, ob svojem času pojem pri vseh slovanskih narodih. Tudi Levstikov lingvistično-filološki in literarni lik je zrasel ob Vuku. Svoje občečloveške pomembnosti se je častni doktor jenske univerze dobro zavedal, ko je dejal: »Ja sam srpski narod s učenom Evropom upoznao!«

Svoje poslanstvo na tej zemlji potrjuje samostan s tem, da si je s podporo SR Srbije uredil zanimiv Vukov muzej z rokopisnimi eksponati in rekonstrukcijami iz Vukovega in starejšega časa. Tretji dan bivanja v teh krajih smo se v Tršiću udeležili veličastne, umetniško dognane ljudske manifestacije »Vukov zbor«, ki se je simbolično zaključila z Brankovim kolom. Uradno se je seminar za vse skupine končal v dvorani beogradske filozofske fakultete s koncertom srednjeveških melodij.

Univerzitetni predstavniki, republiški in občinski funkcionarji so z razumevanjem spremljali seminar in povsod kazali največje zanimanje za naše delo. Mednarodni slavistični center je kot organizator opravil svoj izpit nadvse zadovoljivo. Udeleženci so s seminarja odnesli obilo znanja in nepozabne vtise prisrčnega sprejema med vsemi prebivalci teh krajev.

Janko Jurančić
Filozofska fakulteta v Ljubljani